

ב א ב מ"י פ"ה מהלכת
מכירה ה' א סמג עשין
פכ טו"ש"ע ח"מ סי' רג
סעף א':
ג (מ"י) שם ה' ו טו"ש"ע
ח"מ סי' קל"ה סעף ב':
בא ד מ"י שם ה' ד וע"י
בהגהות ובמ"מ סמג
שם טו"ש"ע ח"מ סי' קל"ט
סעף ג':
ב ה מ"י שם פ"ג ה' ה'
א סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' קל"ה סעף א':
ב ג ו מ"י שם ה' ה'
טו"ש"ע שם סעף ה':
ב ד ז מ"י שם פ"ה ה'
ד וע"י בהגהות
ובמ"מ סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' קל"ט סעף ג':
ב ה ו מ"י שם פ"ו ה'
א סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' רג סעף ח':
ב ז מ"י שם פ"ה ה'
ט ג סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' קל"ט סעף ז':

רבינו הגאון

ודחה רב יהודה ואמר
ומתני' כל הנישואין הוא
ופירושו כגון שבקש
לקנות חמורו של חברו
בדבר ויש לו פירו' בר"ע
ומסרה לו כדי שתתן לו
החמור בדמים הללו כיון
שמשך בעל החמור את
הפרה וזכה בה קנה גם
בעל הפרה את החמור
בכל מקום שהוא מפני
שהוא פירי וקשני
ואת זה ואמרתי הכי
נמי מסתברא מדקתני כיצד
החליף שור בפרה וכ"כ
הניחא לרב ששת דאמר
פירי עבדי חליפין אלא
לרב נחמן דאמר פירי לא
עבדי חליפין היכי מותרין
להא מתני' ופירוש רב נחמן
יש דמים שהן כחליפין.
פירוש כגון ראובן שמכר
פרה לשמעון בלשון
דברים ומשך שבעון
הפרה ונתחייב בדמיה
לראובן ובקש שמכר
למכור חמורו ואמר לו
ראובן אבני נושה בך י' דינר
דמי פירתי מכור לי חמורך
והכי קאמר כל הנעשה
דמים באחר כגון דמי
פרה שנעשו דמים לחמור
כיון שזכה בעל החמור
בפרה נתחייב בעל הפרה
בחמור אם מה או כחש
א"פ שעדיין לא משך
הגוינו. ואמר מאי טעמא
דרב נחמן כלומר מאי
שנא דמים הללו מיאד
דמי דעלמא דלא קנו עד
דמשך והיי דמים קנו אף
על גב דלא משך. ופריך
רב נחמן סבר לה כ"י יוחנן
דאמר דבר תורה מעות
קנות ומפני מה אמרו
עד שימשוך גזירה שמה
יאמר לו נשרפה חטך
בעליה הך דשכיחא:
גורו בה רבנן אבל דמי
פרה בחמור מילתא דלא
שכיחא היא הלכך לא
גורו בה רבנן. וקיימא לן
כרב נחמן דפירי לא עבדי
חליפין. ושנויא דשני
שינויא היא ותיורצא דהא
מתני' כותיה דיקא והל'
כותיה. כל המטלטלין
קונין זה את זה אפי' מעות
רעות במעות רעות כגון א'
ניקא ואיגרא והוא מטבע
שפסלתו מלכות או פסלתו
מדינה זו וסגי לה במדינה
אחרות ודברין ברוחין הן:

ופירי נמי עבדי חליפין כיצד החליף בשור שור בפרה. רש"י ל"ג

בשר דשור ופרה חיים מיקרו נמי פירי ופריך לרב נחמן
צין למאי דס"ד מעיקרא צין למאי דמשני כל הנישואין וקשה דל"כ
הכי נמי מסתברא לא קאי לפי המסקנא לרב נחמן שפריך לומר יש
דמים שהם כחליפין ועוד קשה לרש"י
דפסק לקמן כר"ל לא מתוקמא כלל
מתני' דקיימא לן דפירי לא עבדי
חליפין כרב נחמן וליכא לשנוי ופירי
נמי עבדי חליפין ולא יש דמים שהם
כחליפין לדברי רש"י דפסוק כר"ל ועוד
ד"ר"ח ורב אלפס וספרים קדמונים
גרסי ופירי נמי עבדי חליפין כילד
החליף בשר שור בפרה ובשנויא דכל
הנישואין לא קאמר בשר שור ועוד
דמילא לקמן פרתך כזמה כזך וכך
תקשי לרב נחמן דלמר פירי לא
עבדי חליפין דלא מלי מיירי בדמים
ומיהו לפר"ט דחליפין שזה צוה קני
לכ"ע אפילו פירי אתי שפיר ברייתא
דבסמוך ונראה דשור ופרה חיים
היו כלי חשוב לפי שמשמשה בהם
לטעון משוי ולחרוש ולמאי דשני כל
הנישואין אתי שפיר אפילו לרב נחמן
ולא פריך לר"ג אלא לפי מאי דס"ד
מעיקרא דלמר ופירי נמי עבדי חליפין
וא"ת ליטני דר"ג יתכן כל הנישואין
כמו שהוא לפי האמת * ויש לומר
דמסתמא לא יתלוך ר"ג על רב ולי שיהו
קדמונים דמ"ד מטבע נעשה חליפין
צריך לשנות כל הנעשה דכל הנישואין
משמע למעוטי מטבע וצריך לומר
לדדיה ופירי נמי עבדי חליפין
ומ"ד אינו נעשה אינו חולק כי אם
במטבע אבל בפירי יסבור זה כזה:
ולר"ב נחמן דאמר פירי לא עבדי
חליפין מאי ביצד. וא"ת
ולפר"ט לוקמיה בחליפין שזה צוה
גם ר"ל אמאי ע"כ כרב ששת ס"ל
ולוקמא בפירי ובשזה צוה וי"ל דומיא
דרש"א דכל הנישואין בחליפין
כלי ככלי או כל הנעשה למאן דלמר
(ט) נעשה חליפין דמייירי באינין שזה
צוה ה"ה ספא דחליף שור בפרה
מייירי באינין שזה ומיהו למאן דלמר אין
מטבע נעשה חליפין לא מלי למימר

כל הנישואין דמים באחר כיון שזוכה זה

נתחייב זה בחליפין ה"ג מסתברא מדקתני
סיפא כיצד החליף שור בפרה או חמור
בשור שבע מנינה ולמאי דסלוק אדעתיה
מעיקרא מטבע מאי כיצד הכי קאמר ופירי
נמי עבדי חליפין כיצד החליף שור בפרה
או חמור בשור הניחא לרב ששת דאמר
פירי עבדי חליפין אלא לר"ג דאמר יכלי אין
אבל פירי לא עבדי חליפין מאי כיצד הכי
קאמר * ויש דמים שהן כחליפין כיצד החליף
דמי שור בפרה או דמי חמור בשור מאי
טעמיה דרב נחמן סבר לה כרבי יוחנן דאמר
ד"דבר תורה מעות קנות ומפני מה אמרו
משיבה קונה הגזירה שמה יאמר לו נשרפו
חטיך בעליה ומלתא דשכיחא גזרו ביה
רבנן * ומלתא דלא שכיחא לא גזרו
ביה רבנן ולריש לקיש דאמר משיבה
מפורשת מן התורה הניחא אי סבר לה כרב
ששת מתרין לה כרב ששת אלא אי סבר
לה כרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין
ומטבע לא קני היכי מתרין לה על כרחך
כרב ששת מתרין לה תנן כל המטלטלין
קונין זה את זה ואמר ריש לקיש ואפילו
כיס מלא מעות בכיס מלא מעות יתגומא
רב אחא בדינר אנקא ואיגרא אחד שפסלתו
מלכות ואחד שפסלתו מדינה וצריכא דאי
אשמועינן פסלתו מלכות משום דלא סגי כלל
אבל פסלתו מדינה דסגי ליה במדינה אחרית
אימא אכתי מטבע הוא ואין מטבע נקנה
בחליפין ואי אשמועינן פסלתו מדינה משום
דלא סגי ליה לא בצנעא ולא בפרהסיא אבל
פסלתו מלכות דסגי ליה בצנעא אימא אכתי
מטבע הוא ואין מטבע נקנה בחליפין צריכא
אמר רבה אמר רב הונא * מכור לי באלו קנה
וי"ש

כל הנישואין דמים באחר. כל שרגילים לשום אותו כשנותנין אותו

דמים באחר דהיינו כל המטלטלים אם צא אדם לתת דמים
בחפץ אחר דרכן לשומן כזמה ינתנו לו: כיון שזכה זה כו'. אם
נתנם בתורת חליפין כיון שמשכן זה כו'. ואשמועינן דמטלטלי ופירי
נעשין חליפין ולא צעין כלי דשלף
איך נעלו (רות ד) לאו דוקא דלקיים
כל דבר דרשין לקיים בכל דבר
כדלקמן (דף מו.): הכי נמי מסתברא.
דלאו במטבע עסקין דקתני סיפא
כיצד החליף שור בפרה כו': הכי
קאמר ופירי נמי. כל המטלטלין אע"פ
שאינו כלי עבדי חליפין כילד כו'.
והכי מפרשין לה כל (א) העושה
דמים באחר דהיינו מטבע אם נתנו
בתורת חליפין כיון שזכה זה נתחייב
זה בחליפין כילד חליפין ומהו חליפין
כגון המטלטלין שור בפרה. ואשמועינן
אגב אורחיה דסיפא דפירי עושים
חליפין. החליף שור בפרה גרסינן
ול"ג בשר שור: הניחא לרב ששת כו'.
צין למאי דסלוק אדעתין מעיקרא צין
למאי דשני רב יהודה סיפא דמתני'
אשמועינן דפירי עבדי חליפין ולא
צעין כלי. והא פלוגמא לרב נחמן
ורב ששת היא לקמן בשמעמין (דף
מז.). הניחא לרב ששת כו': ה"ק יש
דמים שהן כחליפין. רישא וסיפא חדא
היא ואשמועינן דיש תורת דמים
שהמעוה קנות כלל משיכה כחליפין
של סודר: כיצד החליף דמי שור
בפרה. מכר לו שור כזך וכך מעות
ומשך את השור ונתחייב לו המעות
א"ל הלוקח פרה יש לי שאני נותן
לך דדמי השור וניאותו יחד וקבל
עליו נתחייב בעל הפרה לתת לו את
הפרה ואין אחד מהם יכול לחזור.
והכי קאמר כל הנישואין דמים באחר
כל המטלטלין שאדם שם לחצירו ונתן
לו שומת דמיהן בשביל חפץ אחר
שהיה לו ללוקח כיון שזכה זה לוקח
ראשון במטלטלין הראשונים שמשכן
ואפילו בתורת דמים על מנת להקנות
לו חפץ שלו דדמים נתחייב זה
לוקח שני בכל אונסין החליפין לפי
שקנו לו מעומו כל אונסין החליפין:

כיצד החליף דמי שור בפרה. שם לו השור דדמים ע"מ שיתן לו

זה פרה צאות מעות קנה: מאי טעמא דרב נחמן. דלמר דמים
כי היא גוונא קנו ולתן תנן מעות אינן קונות: סבר לה כר' יוחנן.
דלמר לקמן (דף מז.): דבר תורה מעות קנות כדאשכחן גבי קונה
מן ההקדש שאמרה תורה * ונתן הכסף וקם לו: ומפני מה אמרו
משיכה קונה. ולא מעות: גורה שמה. יניחם לוקח צבית מוכר
וזמן מרובה ותפול דליקה בשכונת המוכר ולא יחוש לנזרות ולהליל
לפיכך העמידם נרשותו לחזור בו אם ירצה דכיון שאם יתייקרו
צרכותו יתייקרו ויחזור בו מן המכר והא השכר שלו כי ידיה
חשיב להו וטרח ומליל. וכיון דתקנתא דרבנן בעלמא הוא במכר
דשכיח עבוד רבנן תקנתא במכר דלא שכיח בגוון האי שיהיו שנין
דמי מטלטלין במטלטלין לא עבוד רבנן תקנתא במשיכה: ולריש
לקיש דאמר. לקמן בפרקין (דף מז.): משיכה מפורשת מן הפסוק.
וכיון דמדאורייתא מעות לא קנו לא שנה מכר דשכיח ולא שנה מכר
דלא שכיח מעות לא קנו. הניחא אי סבר לה כרב ששת דלמר פירי
עבדי חליפין מתרין לה למתני' כרב ששת וכדשני רב יהודה כל
הנישואין דמים באחר כגון מטלטלין ופירי שאדם רגיל לשומן כשנותנין
לריש לקיש לא קני דנישני כרב נחמן דלמר יש דמים שהם כחליפין דהא לריש לקיש מדאורייתא יליף דמעוה אינן קונות ואפילו במכר
דלא שכיח נמי: היכי מסרין להאי. החליף שור בפרה דמתניתין לא בחליפין ולא בדמים: ואפי' כיס מלא מעות. ועל כרחך
בחליפין קאמר דאי בתורת דמים מעות לא קנו ש"מ מטבע נעשה חליפין ונקנה בחליפין: סרגמא רב אחא. בששתייהן מעות פסולות דהוה
ליה כשאר מטלטלין מחליף כיס מלא דיניר איניקון ככיס מלא של דינרים איניגרא: אחד מהם פסלתו מלכות ואחד מהם פסלתו מדינה.
המלך גזר שלא יוליאו וצני מדינה לוקחין אותו בהנעו ואחד מהם פסלתו מדינה בני מדינה שנאויבו אבל המלך לא צוה ומוציאין
אותם בשאר מדינות המלך: דלא סגי כלל. לשון הילוך הוא: מכור לי צאלו. אחו צידו מעות ואמר לחצירו מכור לי חפץ שלך
צאלו שצדי ולא הקפיד לשאלו כמה הם וקיבלם מיד הלוקח: קנה. לוקח החפץ במעות הללו ואין אחד מהם יכול לחזור:

א [בקדושין אהא דיקא
נמי וע"י מוס' ונחסי יג.
ד"ה דיקא נמי וע"י מוס'
דהכלא ד"ה ופירי וע"י מוס'
יומא פד. ד"ה ה"מ וע"ע
מוס' חולין סו: ד"ה דיקא
נמי. א] [לקמן מז. א.
א [לקמן מז: וש"ג,
ד [ערוכין סג: וש"ג,
ה [ויקרא סו,

הגהות הב"ח

א [ש"י ד"ה הכי קאמר
וכי לה לא הבעשה דמים:
ב [חוב' ד"ה ולרב נחמן
וכי למ"ד מטבע נעשה
חליפין:

גליון הש"ס

גב' יש דמים שהן
כחליפין. ע"י לקמן דף
סב ע"כ מוס' ד"ה הכי
שטויה: חוב' ד"ה ופירי
ובו י"ל דבסתמא לא
יתלוך. ע"י צ"ה דף
ט ע"פ מוספות ד"ה
והא"ר:

הגהות הגר"א

א [חוב' ד"ה יש כו'
ומקי כו'. י"ב וכ"ד ש"פ
אכל דעת המע"כ דלף
כמלה קני כמו מעות
לענין מי שפרע וכלן ללא
שמיא קני לנמרי אבל
לעת מוספות ש"פ אף
למי שפרע לא קני בכל ענין
כמלה וע"ל סב ע"כ ד"ה
היי (ועמ"ש רבינו בחיי
סי' קל"ט סי"ה וסי' ר"ד
סי' ק"ד):

מוסף רש"י

דבר תורה מעות קונות.
מכיון שנתן מעות למוכר
אין אחד מהם יכול לחזור,
דמגרינן מהקדש. דמכ"ב
ומן הכסף וקם לו (חולין
א) קל ומומר בלוקח מן
הדיוט (ערוכין א:)
ומשיכה לא קנא (בבורות
א). שמה יאמר לו.
המקבל מעות, נשרפו
חטיך בעליה. אי ממרמי
לאטרת לאטרת
לאפולניה, סבר לא
בשיתקוף אפסוד ולא
בהלנתא אשכבר, להכי
אוקמיננו בשומיה ליתות
הפסד השריפה עליו והשכר
לחזור אם נתקרו דלמסר
נפשיה לאפולניה (פירושין
ב: וכו"ז ע"ר ערוכין א:)
דאי מוקמת להו לפירי באחריות
הלוקח שנתן מעות, אי
מתמי דליקה צבית המוכר
שהפסידת שם לא טרח
לאפולניה, אבל פסח מושך
ממנו להו לנמיה (חולין
א:).

א] אולי י"ל נתקא וכו"ה גי'
הערוך בערך אגמג: